

ISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
 Helyben házhoz hordva: Vidékre postán szállítva.
 Egész évre . . . 36 korona Egész évre 40 korona
 Negyedévre . . . 9 korona Negyedévre 10 korona
 Egész szám ára 16 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
 Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. Telefon: 2-63.
 A szerkesztőség kéziratok vis-
 szaadására nem vállalkozik. Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

A németek nagy visszavonulása.

A franciák a Veslé északi partján. — Ötvennél több falut adtak fel a németek. — Fismes a franciáké.

Bucapesti, augusztus 5. (Saját tudósítónktól.) A francia vezérkar jelenti augusztus 3-án:

— A nap folyamán csapataink folytatták diadalmenetüket mintegy 50 kilométeres fronton Veslé irányában. Balszárnyunk átlépte az Aisnet és a Veslet Soissonstól egész Fismesig. Lovas felderítő csapataink lassan előrenyomulnak a Soissons-Reims vasutvonal mentén. Előrehaladásunk tegnap egyes pontokon elérte a 10 kilométert. Tegnap óta ötvennél több falut szabadítottunk fel.

Bern, augusztus 5. Az augusztus 4-én kiadott francia vezérkari jelentés a következőképp szól:

A nap folyamán elértük a Vesle-folyót Fismestől keletre több ponton. Az ellenséges utóvédek élénk ellenállást fejtettek ki, ennek ellenére több könnyű csapatunknak sikerült a folyó északi partján lábát megvetnie. Fismes birtokunkban van. Reimstől északnyugatra területet nyertünk. Neuville faluig, amelyet az ellenség makacsul védett. Az Avre balpartján kénytelenek voltak a németek a július 28-iki előnyomulásunk folytán tarthatatlanná vált állásaikat feladni.

Osztrák-német gyermekek Biharban

Irta Móricz Ernő dr, Biharvármegye tiszti főorvosa.

A magyar gyermekek elhelyezése Ausztriában, tekintettel a sokkal súlyosabb élelmezési viszonyokra, amint értesülünk, nehézségekbe ütközött. A nyomban megindított eljárás azonban ezeket a hiányokat azóta pótolta, s így semmi okunk sincsen arra, hogy aggódjunk afelett, hogy nyaraltatásra kihelyezett gyermekeink a kitűzött cél-
 nak megfelelőleg a magyar tenger parton kellő elhelyezést, ápolást ne nyerhetnének.

Annál nagyobb örömmel kell le-
 szegeznünk a tényt a már eddig is beérkezett hivatalos jelentésekből, hogy minálunk, Biharvármegye területén az osztrák-német gyermekek első csoportjának elhelyezése Püspökladány—Nagyvárad, Nagyvárad—Élesd, Nagyvárad—Margittai vonalon teljesen zavartalanul bonyolítottatott le.

És hogy mennyire nem csalódtunk a mi áldozatkészségünk nemes jóindulatában, semmi se bizonyítja fényesebben, mint az, hogy egyes helyeken, például Nagyszalontán most utólag nehézményezik egyesek, hogy gyermeket nyaraltatásra nem kaptak. Amin nem is lehet csodálkozni, mert a beérkezett bizalmas jelentések szerint a gyermekek igen szerény igényűek, példás magaviseletűek s a legszerényebb táplálkozással is megelégedettek, a rájuk fordított gondoskodást őszinte szeretettel, hálással köszönik meg. Az ed-

digi akció sikeréből arra kell következtetnünk, hogy ezen igazi emberbaráti, a jelen körülmények között hézagpótló akció vármegyénk közönségénél teljes sikerre fog vezetni.

Feltéve, hogy a vendéglátó közönség az eddigi példák szerint megfelelő áldozatkészséggel, tapintattal és jóakarattal fogja a méltán segélyre szoruló osztrák-német gyermekek ügyét felkarolni.

Valóban kívánatos, hogy ezen akció, amelyet a háborus helyzet szült, állandó jellegű legyen, nemcsak azért, hogy az egymásra utalt két nép, a magyar és osztrák-német közt a kölcsönös megismerés, bizalom és szeretet kötelékét erősítse meg, de mint hatalmas közegészségügyi intézmény, mindkét államban az oly nagy feladatok megoldására hivatott jövő generáció fejlődését kell, hogy eredményezze.

Hogy az adott körülmények között az akció máris teljesen biztosítottnak látszik, az első sorban a vármegye érdemes főispánjának tudható be, aki az akció megindítás pillanatától kezdve szívének teljes melegével, tapasztalt közigazgatási képességeinek teljes odaadásával végezte, nemkülönben a vármegye tisztviselői kara is legnagyobb odaadással veszi ki részét eme terhes munkából.

A jövő reményei.

Gyermekek, jelen örömei, vigasszai, jövő reményei, mennyi kellemes — örömteljes óra szerzői vagytok ti s viszont mennyi sok — nyugtalan, aggodalmas, gyötrelmes éjszakák előidézői áldott jó anyátoknak, egészen a fészketekből való kiragadáستokig, sőt azon-
 tul!

Az immár ötödik éve dúló rettenetes világháboru előidézte borzalmas ember pusztulás a jelenben százszorosán fokozottan fordította a figyelmet a gyermekkérdés felé. Természetesen előidézője volt az eddig lánghán kezelt gyermekkérdés oly annyira szükséges felkarolásának. Az ókor legműveltebb nemzetének jelszava volt a nemes sana in eszparasono „csak égi testben lakhatik égi lélek,” s ezt az igaz jelszót nekünk is magunkévá kell tennünk. Magyar nemzetünk színe-java elvérzik — nyomorékká lesz ez ádáz tusában, a létünkért, megélhetésünkért folyó küzdelemben ezek pótlásáról már most kell észszerűen gondoskodnunk. Nevelni, edzeni nemzetünk gyermekeit, ezért legszentebb kötelességünk. Edzeni testben és lélekben, hogy őseink daliás erejével, egészségével birjanak s könnyedén állják meg helyöket az élet viharában.

Nevelni — oktatni őket mindaddig, míg hajlíthatók. Órizni és távortartani őket mindentől, mi drága lelküket megmételtyezné s ami helytelen — káros felfogásra — nézetre sarkalná őket. A nemzet jövő reményeiről, a gyermekekről van szó, akik most nemcsak az anya gyermekei, hanem mindnyájunké — a drága magyar nemzeté. Óvjuk őket — gyógyítsuk, segítsük, irányítsuk őket, közös

erővel, szeretettel s Isten meg fogja áldani törekvésünket.

A legnemesebb szándékkal eltelve, a gyermekek iránti rajongó szeretettől áthatva indította meg felséges Urunk, Károly király a gyermeknyaralattási akciót. Lelkes viszhangja kelt a magyar nemzet lelkében ennek a magasztosan szép akciónak, amely királyunk nemes, áldott szívéből sarjadt s amelynek élén ő maga áll. A mi drága magyar gyermekeinknek mód lett nyujtva arra, hogy eljuthassanak az Adria hullámaihoz, gyönyörködhessenek a Quarneró pompás flórájában, szép kék egében, szivhassanak erőt, egészséget varázsló sós levegőt.

A kis osztrák gyermekeknek pedig alkalom nyílt arra, hogy lejöhessenek az ő zord hegyeik közül a mi gyönyörű szép országunkba, megismerjék a nagy délibábos, aranykalászos magyar rónát, az ezen legelésző gulyákat és a kis tanyákat. Megösmérjék a mi zugó erdőinket, folyóinkat. A Tiszát, a Dunát. Megösmérjenek bennünket, igaz, lovagias magyarokat. Lássák meg maguk s érezzék boldogan a sokat hirdetett magyar vendégszeretet melegét, őszinteségét. Érezzék s lássák meg, hogy dolgozni tudó hatalmas nép vagyunk, áldott szívűek — de lesujtani tudók ellenségeinkre.

Hazatérve aztán, ne győzzenek eleget beszélni rólunk, a mi szeretetünkről, jószágunkról. A mi drága, szép magyar hazánkról.

Első sorban is tartsuk szem előtt azt, hogy a gyermeki lélek nagyon fogékony s a gyermeki lélek impressziói nemesek, hogy kihatnak az egész életre, hanem jövő nézeteik, felfogásuk a gyermekkor gyűjtésre érzésekkel fakad. Tehát az osztrák gyermekek iránti jóindulatu — szives magatartásunkkal — a magunk érdekeit szolgáljuk első sorban is, mert a rólunk téves felfogással bíró osztrák gyermekek megszeretve minket, a jövőben is mindig szeretettel fognak visszagondolni a nálunk eltöltött hetekre, mert lelkükben egész életükön át megmarad a magyar szívek irántuk tanusított szeretetének, gyengédségének, szép ifjúkori emléke. Mutassunk tehát szép példát arra, hogy mi milyen szeretettel fogadjuk a szomszédos gyermekeket, az utolsó falatunkat is, megosztva velük. Azt, hogy a mi drága véreink az Adria partjain szervezetlenség miatt az első napokban nem lettek kellően ellátva, — nem szabad éreztetnünk a hozzánk érkezett osztrák gyermekekkel. Hála Istennek most már a mi nyaraló gyermekeink is el vannak látva mindennel, ha sajnos, nem is kezdődött a nyaralásuk minden zavar nélkül, de most már annál jobban, derűsebben érzik magukat az egészségüket megedző tengerparti fürdőhelyeken.

Fogadjuk mi annál inkább az immár hetek óta a legnagyobb gonddal előkészített nyaralattásra tegnap hozzánk érkezett gyermekeket szeretettel, magyaros sziveséggel.

Dr Fráter Iván.

Haltenberger Vilmos

kelmefestő és vegytisztító gyáranak második számú felvételi üzlete, Szent László-tér, Dell'ortó cég mellett.

Vállal minden szakmájába tartozó munkát, elsőrendű kivitelben, mérsékelt áron.

Megjöttek a kis osztrákok.

Tegnap délelőttre volt jelezve az osztrák gyermekek érkezése, de a vonat csak délután 5 óra tájban érkezett meg.

Sok száz gyermekfej kandikált ki a vonat ablakaiból, amely Budapest felől érkezett Nagyváradra. *Buttyka* Alajos állomásfőnök dirigálta a megállást.

— A vonat a szertárak bejáratánál áll meg, egy része a gyerekeknek itt száll ki, a másik hátul.

Igy aztán gyorsan kiürültek a kupék s 673 osztrák gyerek, fiu és leány 22 felügyelő és felügyelőnő vezetésével bevonult a nagy raktárakba, amelyeket az erdélyi menekültek idejéből már jól ismerünk. A vasut minden főtisztviselője segédkezett az osztrák vendégek gyors elhelyezésénél; *Singlár* Gyula forgalmi főnök maga a buzgóság volt, mellette *Rózsa* Ambrus főnökhelyettes, minden asztalnál ott lehetett látni *Buttyka* Alajosnét aki kedvességével igyekezett a gyerekeket jó kedvre deríteni. A vasuti katonai parancsnok, *Bandiss* Győző százados pedig percekint fogott egy egy gazdtalan kis osztrákot, kivallatta mi kell neki s hamar elhelyezte a hatalmas terített asztalok valamelyike mellé, ahol régnemlátott madárlátta kenyeret nyomtak a gyerekek markába s eléjük tették a finom illatu gulyást és pörköltet. Némelyik sajka alig volt kisebb, mint egy-egy apró vendég s a gyerekek jó étvágygyal ettek a pompás ételből. De hogy ettek! Azt nézni is elég volt.

A gyerekek, első pillantásra is, jó szíben vannak, nincsenek nagyon lesóványodva, elevenek és élénkek. Csak a jobb családok gyermekei kerültek Nagyváradra, akiket szüleik lehető tisztességesen felöltöztettek. Jórészt német gyerekek, a csehországiak is cseh németek. Egy kis csehországi fiu odamegy *Schuszték* Adolf igazgatóhoz s felmutatja neki noteszét.

— *Schmerhofszy* József, professzor.

— Mi a neved? — kérdi *Kerekes* Manó tanár, aki ugyancsak értette a gyerekek nyelvét.

— *Prkhalek* Károly, Komotából. Unokaöccse vagyok a *Schmerhofszy* bácsinak.

No, vitték is hamar a nagybácsihoz.

Most asztalról asztalra halad egy férfi, aki sehonnan se hiányzik, ahol munkáról van szó. *Malatinszky* Lajos főispán ez, akinck szemmeláthatólag tetszenek az eleven, fürgé osztrákok.

— Egészen rendes gyerekek ezek, — mondja a főispán — tiszták, csinosak, kedvesek s ami fő, jól neveltek. Igen, jól neveltek.

Vele van leánya, *Malatinszky* Babszi is, s a gyerekek pár perc múlva már szeretettel nevetnek rá, olyan kedves hozzájuk. Ott van a vármegye képviselőjében *Baranyi* András főjegyző, akinek markáns magyar feje fel-feltűnik a sokadalomban, s megelégnik a gyermekrajban *Mazurek* Gyula dr püspöki titkár is, aki közii *Edelmann* Menyhért dr igazgatóval, hogy gróf *Széchenyi* Miklós püspök nem jöhetett ki, miután délelőtt már várta künn a vonatot, azonban délutánra látogatását ígerte meg *Fetser* Antal győri püspöknek s ígését váltotta be. A püspök titkára által szívélyes üdvözlét küldte. — Megjelent *Rimler* Károly polgár-

mester is feleségével, *Köszeghy* József főmérnöknek is ragyog az arca a sok színes csoportozat láttára, ott van *Stokker* József dr, *Materny* Imre, *Schuch* őrnagy, *Stark* Gyula s *Dernyei* Imre, aki Budapesttől Nagyváradig kísérte a vonatot, *Szabó* Imre és *Peiráss* János tanítók pedig a gyerekeket sorakoztatják. *Pallay* Lajosnérol nem is kell megírni, hogy ott volt, fáradt, dolgozott s ragyogó jókedvvel rendezte a lakomát Nagy Ödönné, *Rechtné* Bauer Zsófia s mások segítségével.

Összesen két beteg gyerek akadt a jöttek között, ezeket bevitték a gyermekkórházba.

A lakoma végeztével gyümölcsöt kaptak az osztrák gyermekek *Ottília* és *Virgília* irgalmas nővérek osztották szét a gyümölcsöt igazságosan és kedvesen. A rendezés nehéz munkájából kivette részét a Szent Vince intézet főnöknője, *Cassilda* nővér, aki megmutatta gyakorlatilag az ő két apácájával is, hogyan kell a gyerekekkel bánni s őket jól ellátni.

Annyi szeretetre, amennyit ők tegnap délután árasztottak a gyermekekre, csak az irgalmas nővérek képesek.

Horváth Árpád, a Nagyvárad Takarékpénztár vezérigazgatója látta ezt a lelkes működést s így szólt:

— Így fogadjuk mi az osztrák gyerekeket, nem mint ők a mieinket a tengerparton.

Mikor jóllaktak, a Múzeum-kertbe vették őket s ott kiosztották a jelentkezők között a gyerekeket, akikért versengés támadt.

A legtöbb gyereket, 25 öt, *Hegedüs* János kereskedő vitte el. A katolikus intézetekbe indított gyermekek rendeltetési helyükre egészségesen megérkeztek.

Az akciót *Imrik* S. Zoltán c. kanonok személyesen vezette s a legkisebb részletre kiterjedő gondossággal sikeresen bonyolította le.

Az ő lankadatlan buzgósága, páratlan lelkesedése és odaadása egyik kimagasló momentuma volt az egész akciónak kezdetől fogva; dr. *Edelmann* Menyhért és *Imrik* S. Zoltán elnökök nagyszerű működése biztosította jórészt, hogy a közönség körében népszerűvé vált az osztrák-német gyermekek ügye s az elhelyezés kérdése sima lebonyolítást nyert.

Már fél 6 volt, mikor a múzeumkertben a gyermekek szétszórását meg lehetett kezdeni. A kezdet nehézségein átesve háromnegyed 8-ra sikerült a gyermekek elhelyezését rendbehozni.

Örvendetes dolog, mert az előre kijelölt csoportnál 160 nál többet hoztak Nagyváradra.

Mint minden nagyobb szabásu dolognál, ugy itt is, természetszerű dolog, hogy egy-két visszaélés is belecsuszhatott. Így nevezetesen egyesek elvittek gyermekeket, kiknek talán anyagi helyzete nem engedi meg. A rögtön meginduló elhelyezési felülvizsgálat ezt a ferdeséget is ki fogja küszöbölni.

A nagyvárad munkapárt értekezlete. A nemzeti munkapárt szerdán délután fél 6 órakor a Kereskedelmi Csarnokban értekezletet tart. Dr *Hoványi* Géza.

A német hivatalos jelentés a visszavonulásról.

Berlin, aug. 5. A miniszterelnökség sajtóosztály távirata. A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér.

Ruprecht bajor trónörökös hadcsoportja. Az Ypern és Montdidier közti harcvonalon a tüzérségi tevékenység este élénkebbé vált és az éjszaka folyamán is élénk maradt. Flandriában Alberttől északkeletre és a Somme mindkét oldalán visszautasítottuk az ellenség előretöréseit. Montdidiertől északra az Avre és a Don-patak nyugati partján levő századainkat az ellenség hatása nélkül a szakaszok mögé vontuk vissza. Montdidiertől délnyugatra kisebb vállalkozásokban foglyokat ejtettünk.

A német trónörökös hadcsoportja. — A Vesle mellett a tüzelési tevékenység növekedett. Sikeres előtéri harcok. Sondától délre és Reimstől nyugatra ellenséges előretörések kivédése után hátvédjeink az ellenségnek e

szakasz ellen irányuló erősebb támadásai előtt a kapott parancs szerint a Vesle északi partjára húzódtak vissza.

Albrecht württembergi herceg hadcsoportja. Moseltől nyugatra a középső és felső Vogézekben visszautasítottuk az ellenséges előretöréseket. Sundgeaun egy vállalkozás során foglyokat ejtettünk. Thom alórmester 27 ik légi győzelmét aratta.

Ludendorff, első főtábornok.

Harctereinken nincs esemény.

Budapest, aug. 5. A miniszterelnökségi sajtóosztály távirata. (Hivatalos.)

Olasz harctér.

Nagyobb harci cselekmény sehol sem volt.

A vezérkar főnöke.

Az első fegyveres összeütközések az antant és a bolsevik csapatok között.

Budapest, augusztus 5. (Saját tudósítónktól.) A Telegraphen Compagnie párisi távirata szerint Szibériában az antant és a bolsevikiek között megtörtént az első fegyveres összeütközés. Lenin erre a népbiztosokat rendkívüli ülésre hívta össze, mely igen izgalmas lefolyású volt. — A Pavda szerint az Omszkban székelő ideiglenes kormány már a legközelebbi napokban hivatalosan hadat fog üzenni a szovjet kormánynak.

A franciák a tavaszra várják a döntést.

Budapest, augusztus 5. (Saját tudósítónktól.) Genfből jelentik: Renaudel a Humanitében kijelenti, hogy a népnek joga van megtudni: mi az alapja a kormány azon biztatásának, hogy a döntés a jövő tavaszon meg fog történni? Végtelen hiba lenne, ha a kormány ezt az ígéretet csak azért tette volna, hogy azon izgalmat lecsillapítsa, amely a 18 évesek múlt napi bevonulása miatt uralkodott Párisban.

Amerikai hivatalos jelentés.

Budapest, augusztus 5. (Saját tudósítónktól.) Stockholmból jelentik: A Reuter-ügynökség által közölt legutóbbi amerikai hivatalos jelentés a következőképpen szól:

— Az ellenséget visszavertük a Vesle mögé. 28-ika óta 8400 foglyot ejtettünk és 133 ágyut zsákmányoltunk.

A világháború költsége.

Budapest, augusztus 5. (Saját tudósítónktól.) A Wolf-ügynökség jelenti Berlinből: A világháború költsége az elmúlt évben 650–700 milliárd márka körül volt. Ennek egy harmada a központi hatalmakra esik. Az antant hadiköltsége havonta 15 és fél milliárd, a központi hatalmaké pedig 5 és fél milliárd márka.

A németek visszavonulása.

A vasárnapi német jelentés.

Ruprecht trónörökös hadcsoportja: Az éj folyamán feléledő tüzérségi tevékenység, amely Yperntől délnyugatra és a Somme mindkét oldalán időnként mindinkább fokozódott. Az Ancretől nyugatra álló őrségeket Albert mindkét oldalán minden ellenséges hatás nélkül a folyó keleti partjára vontuk vissza. A Luce pataktól délre és Montdidiertől délnyugatra eredményes előtéri harcokban foglyokat ejtettünk.

A német trónörökös hadcsoportja: Nincsenek harci cselekmények. Az Aisne (Soissonstól északra és tőle keletre) és a Vesle mentén az ellenséggel harci érintkezésben állunk.

Billik hadnagy 28-ik légi győzelmét aratta.

Soissons elvesztése benne volt Hindenburg haditervében.

Budapest, augusztus 5. (Saját tudósítónktól.) Bernből jelentik: Svájci katonai kritikusok Soissonsnak a franciák által való visszafoglalását mellékes cselekménynek tartják s azt hiszik, hogy a város elvesztése benne volt a Hindenburg haditervében. A mi most nyugaton történik nem más mint egy nagy stratégiai mozgó csata kezdete.

Előnyomulás a Murman-parton.

Helsingfors, aug. 5. Az entente előnyomulása a Murman-partvidéken folytatódik, ami természetesen Finnországban is nagy nyugtalanságot kelt. A szovjet kormány sajtóirodója közli, hogy a Murman vidékről tömegesen menekülnek a munkások, mert az előnyomuló franciák és angolok kegyetlenül bánnak velük. A szovjet-kormány a lapokban közléseket tesz a kemmi, kandalaksai és soroki helyi szovjetek igazságtalan kivégzése ügyében tartott vizsgálat eredményét.

Kiutasították az entente diplomatáit.

Genf, aug. 5. A párisi lapok oroszországi jelentése szerint Noulens francia nagykövet és a többi entente diplomata pénteken Archangelszkbe érkezett. Az ottani szovjet már előzetesen azt az utasítást kapta a moszkvai kormánytól, hogy tiltsa meg az entente-diplomatáknak az archangelszki letelepedést.

Ezért az archangelszki szovjet elnöke, Petrov még azt sem engedte meg, hogy az entente diplomaták kormányaikkal távirati érintkezésbe lépjenek, hanem megparancsolta nekik, hogy a hajón távozzanak el nyugat felé. A diplomaták így kénytelenek voltak hajóra ülni, átmentek a Fehér-tenger másik, nyugati oldalára, ahol tudvalevően az entente Murman-vidéki csapatai előrdnyomultak. — A diplomaták most Kandalaksában vannak.

Japán csapatszállítás Vladivosztokba.

Budapest, aug. 5. (Saját tudósítónktól.) A Havas ügynökség jelenti Tokióból: Az elszállítandó csapatkontingens, körülbelül egy hadosztály, Vladivosztok rendeltetéssel hajóra szállt, odaérkezése küszöbön áll.

A cári család Spanyolországban.

Budapest, augusztus 5. (Saját tudósítónktól.) Stockholmból jelentik: A Times jelenti: A cári családnak Spanyolországba való szállítását a bolsevik kormány megengedte.

Angol pénzért ölték meg Eichhornt.

Kievből táviratozzák: Eichhorn tábornagy gyilkosainak ügyében a vizsgálat tovább folyik és újabb eredményekkel járt. Részleteket ez idő szerint még nem lehet közölni. Eddig meglehetősen állapítani, hogy a merénylet az entente befolyása alatt álló moszkvai orosz forradalmi szociálista párt műve. Az a föltevés, hogy a gyilkosok felbérése angol pénzen történt, egyre valószínűbb.

Amerika háborus teljesítménye.

Budapest, augusztus 5. (Saját tudósítónktól.) Amsterdamból jeientik: A Reuter ügynökség londoni jelentése szerint az amerikai kongresszus kilenc tagja, akik most Angliában a háborus viszonyok tanulmányozása végett tartózkodnak, nyilatkozatot tettek közé Amerika háborus teljesítményéről.

A nyilatkozat szerint a háborura való készülődés Amerikában véget ért. *Amerikában husz milliónál több katonaköteles férfi van.* Amerikának van a legnagyobb gyáripára, amely a világ legnagyobb tőkájére támaszkodik.

Néhány nap alatt elláthatjuk élelemmel nemcsak Anglia, Franciaország és Olaszország népeit, de még a hadsereget is.

Jelenleg 1,500.000 amerikai katona van a harctéren, ezt a számot október végéig 2 millióra emelik fel. Naponta 10.000 katonát indítanak el Európába. Gyáraink naponta 4211 puskát, 5000 géppuskát szállítanak, az

amerikai hadsereg tíz millió géppuska tölténnyel rendelkezik.

Amerikában eddig 150 féle eszköz között találtak fel az árokharc céljaira.

Amerikának 25.000-nél több repülőgépe és több mint 100.000 repülője van. Európába eddig 500 harci repülőgépet és ugyancsak 500 tartalék repülőgépet szállítottunk.

Ami a hajóépítést illeti, most július 14-én 100 új hajót bocsátottunk vízre. Jelenleg fél millió tonna hajótér áll építés alatt, ezt a számot lassankint felemeljük egy millióra. Amerika egyre több hajót épít, mint amennyit a tengeralattjárók elsüllyesztenek, viszont sokkal több tengeralattjáró semmisül meg, mint amennyit a németek építeni képesek.

A háboru vége felé közeledik és Németország leverése a tengeren, szárazföldön és a levegőben egyre jobban reményteljesebbé válik. A porosz militarizmus elakarja titkolni a nép előtt, hogy Németországot már megvertük.

Légbe röpitett finn képviselők.

Budapest, augusztus 5. (Saját tudósítónktól.) Stockholmból táviratoznak, hogy az entente Finnországra is kiterjesztette terrorizmusát. A finnországi vasuti hálózat egyik vonalán levegőbe röpitettek egy vonatot, amelyen a finn tartományi tanács tagjai utaztak. Husz finn képviselő és sok más utas meghalt. A merényletről közelebbi részletek még hiányzanak.

A Vatikán békemunkája.

Marchetti pápai nuncius nyilatkozata.

A nagyközönség keveset tud a Vatikán csendes munkájáról. Kevesen tudják, hogy a sebesültápolástól és fogolylevelezéstől a betegek kicseréléséig és a beteg hadifoglyoknak semleges területre való internálásáig nincsen s nem volt a háborúnak oly szamaritánus munkája, melyből a pápa nem vette volna ki a maga részét. Ennek a munkának legnehezebb kérdéseit a semleges, protestáns Svájcban kellett megoldani és erre a legkényesebb munkára delegálta ki XV. Benedek pápa Marchetti baborost.

Egy újságíró előtt a bibornok a következőket mondotta:

— A Szentatya a világháboru egész tartama alatt sosem szünt meg a béke érdekében működni. Egyidejűleg azonban azon is buzgólkodik, hogy enyhítse a háboruüthötte sebeket. Sok érdeme van a Szentszéknek a foglyok levelezése, a súlyos sebesültek kicserélése s más humanitárius munkákban. Az én svájci misszióm azonban csaknem kizárólagosan a beteg foglyok internálásának keresztülvitele volt. Ez a fogoly-internálás novum a háboru történetében.

Hogy mi fajta nehézségekbe ütközött a svájci sebesült-internálás? Erre egy szóval nem lehet felelni, részletezett választ pedig

indiszkráció volna, ha adnék. Az internálások most már szép rendben folynak: francia és német internálási büro működik Svájcban; de elgondolhatja, hogy nem volt egészen könnyű, míg ennyire jutottunk.

— Miért sikerült ily internálás csak a németek és franciák között? Miért nem lehetett az osztrák magyar és olasz foglyokra nézve is így berendezkedni? Igaz az, hogy ennek oka az alacsony osztrák és olasz valuta volt? Hogy a megfelelő kormányok vonakodtak a napi s személyenkénti 5—5 frankot fizetni, mert az 10 korona, respective 11 lira volna?

— A rossz valutakurzus mindenesetre egyik akadálya annak, hogy az olasz és osztrák foglyokra vonatkozólag nem sikerült a megegyezés. — De ez korántsem volt az egyetlen akadály vagy éppen a legfőbb. Ne feledje, hogy az olasz háboru jóval későbbi keletű és kisebb dimenziójú. Az a kérdés pedig, hogy a Vatikán mindenekelőtt a katolikus foglyokról gondoskodott-e, valóban meglepő! A szeretet nem ismer különbséget és kategoriákat.

A pápa egyaránt atyja németnek, franciának s ő előtte katolikus, protestáns vagy zsidó egyként szenvedő ember, kit a szeretet nevében gyámolítani kell. Ez a felfogás vezérelte a Szentatyt minden szeretetmunkában. Így dolgoztunk a hadifoglyok levele-

zése, az elveszettek felkutatása s a foglyotáborok ellenőrzése terén.

Ami a Vatikánt és a békét illeti, ily határozott diplomáciai kérdésre csak nagy általánosságban válaszolhatok. Azt nem kell különösen hangsúlyoznom, hogy a Vatikán mindenha a békeállapot visszaállítására törekedett. Emlékeztetem a Szentszék tavalyi békeajánlatára, abban benne voltak a Vatikán minden elvei: az határozott nyílt békeszózat volt. *Igen fájdalmasan érintette a Szentatyt, hogy békeajánlatára egyedül Ausztria-Magyarországból érkezett teljesen megfelelő elismerő s kielégítő válasz. Károly király e válasza a Szentszékhez kétségtelenül a háboru egyik legszebb s legkeresztényibb dokumentuma: felette sajnálatos, hogy az entente államok kormányai nem ragadták meg a pápa békére nyújtott kezét...*

Rendőrök ruhasegélye körül.

A nagyvárad rendőrök ruhasegélyéről már jelentettük, hogy azt a város főszámvevője 1918-ra kiutalásra terjesztette elő és pedig minden egyes rendőrnek 400 korona ruhasegélyt javasolt. A tanács ezt ki is utalta, csak hogy nem a főszámvevő által javaslatba hozott időre, 1918-ra, hanem 1917-re.

Az utalvány a számvevő hivatalhoz került, amely azt nem folyósította, hanem a szabályrendeletre hivatkozással visszaterjesztette a tanácshoz azzal, hogy az 1917. évi utalások már le vannak zárva, a múlt évi költségvetés terhére csak február végéig lehetett utalni s így fedezet hiányában csak 1918. évi költségvetés terhére lehetne a ruhasegélyt folyósítani. Ha tehát a tanács a múlt évi ruhasegélyt kívánja kiutalni, mert 1917-re a rendőrök nem kaptak se ruhát, se ruhasegélyt, forduljon a törvényhatósági bizottsághoz, amelynek engedélye szükséges ahhoz, hogy a múlt évi költségvetés terhére történjen a kiutalás. A tanács valószínűleg így is tesz, de a ruhasegély dolga ezzel megint elodázódik. A rendőröknek tehát nincs szerencsájük sem a ruhával, amelyet nem kapnak, se a ruha pénzzel, amelyhez nem juthatnak. Legjobb lenne csukaszürke ruhaszövetet beszerezni s kiadni a rendőröknek.

Van ezenkívül a nagyvárad rendőröknek egy függőben levő ügyük. Mikor a közlélmelési hivatal lefoglalt 500 pár cipőt, ebből a nagyvárad rendőrök is vásároítottak 90 korona erejéig. A város közgyűlése a nagy sztrájk után jutalmul, hogy a rendőrök tapintatosan viselték magukat, 6000 koronát utalt ki a rendőrök részére, vagyis annyit, amennyit a cipővásárlás címén ki kellett volna adniok a rendőröknek. Minden rendőr 90 korona áru cipőt vehetett tehát a jutalomból, aki többet vásárolt, annak be kellett fizetni a többletet, aki kevesebbet, az igényt tarthatott a különbözetre s aki semmit se vásárolt, annak 90 koronához volt jussa. Ez az elszámolás még mindig késik, pedig a közlélmelési miniszter előlegezte a 6000 koronát s a rendőrök a különbözetet még mindig nem kapták meg. Kiszármolás embe-reknél fontos, a lehető gyors elszámolás s bár igaz, hogy a közgyűlési határozat kormányhatósági jóváhagyás alá tartozik, ezt a cipőügyet is el lehet intézni úgy, hogy a rendőrök megkapják azt, ami nekik dukál.

A piac elbetyárosodása.

Multkor közöltük egy olvasónk felszólását az ellen a minden nivón alul aljasodó hang ellen, a mely most a piacon uralkodik s a mely minden háziasszonyt valósággal kiundorít a piacról. A kofák sohasem voltak az illetudás példaképei; de a kofaszáj sohasem jelentette a piszkos szóáradatnak olyan kiapadhatlan Vezuvját, mint ma.

Miután a hatóság semmit sem tesz a kofaszájából állandóan kiáradó piszkolódások ellen, úgy látszik, a jó példa ragad és most már egyes más elárúsítók is kofastilusban diskurálnak a vevőkkel. Egy olvasónk panasolja a következőket:

— Bementem egyik hentesüzletbe (legközelebb, ha az eset megismétlődik, az illetőnek a nevét is kitesszük; lesz még béke s akkorra jó lesz ezeknek a firmáknak a nevét emlékezetbe vésni.) Rámutatok egy darab sertéshusra s azt mondom a székálló legénynek:

— Kérek abból 60 dekát.

A székálló legény óméltósága végignézett s azt mondta nyersen:

— Abból nem adok magának. Vegye meg az egészet.

Csak úgy per „maga.” A hus volt vagy 8 kiló. Hát persze lemondtam a sertéshusról.

— Akkor kérek szépen 60 deka marhahúst.

Óméltósága erre a kérdésre valósággal dühbe gurult.

— Mi az, hogy 60 deka? Annyit nem adok. Vagy egy fontot, 50 dekát, vagy másfél fontot, 75 dekát vegyen. Ha nem tetszik, mehet.

Én rászóltam csendesesen:

— Kérek hát 75 dekát, de ne gorombáskodjék.

— Micsoda? — fortyant fel a nagy ur. Talán szépen összetegyem a kezem és imádkozzam? Ha nem tetszik, ne egyék húst és punktum.

Mit volt mást tenni, mint lenyelni a durvaságot. Élni kell.

Másik olvasónk a kofák rettenetes durvaságaira hívja fel a figyelmet s a következő jelenetet írja le:

— Tengerit akartam venni. Megállok egy kofánál, előttem egy rendőr vett 10 cső tengerit és fizetett 2 K 60 fillért. Tehát darabjáért 26 fillért. Vettem én is pár csövet, nekem 40 fillérért adta. Megkérdeztem, miért adja nekem drágábban, mint a rendőrnek?

— Semmi köze hozzá, fogja be a száját. Ha nem tetszik, ne egyék kukoricát, hanem hordja el magát.

Kerestem a rendőrt, hogy megvédjen az inzultálástól, de persze már akkor nem volt ott. Vitte a 26 filléres tengerit, én meg a 40 fillérest és a mázsás gorombaságokat. Sok mindent megmagyaráz ez a jelenet.

*

Nem tartja a rendőrség még mindig szükségesnek, hogy a piaci hang teljes elbetyárosodását megakadályozzák?

Birák, ügyészek, jegyzők.

A királyi törvényszékre tegnap többrendbeli örömet hozott a posta.

Mint ismeretes, az igazságügyminiszter előterjesztésére a minisztertanács minden birónak és ügyésznek egyszeri pótlékképpen 1800 koronát utalt ki. Ez a külön pótlék 1918 július 1 től 1919 július 1-ig terjedő egy évre szól s az *utalvány tegnap megérkezett*. Az ügyészek és birák a júliusra és augusztusra járó részleteket holnaptól kezdve felvehetik.

Azulán: megtörtént a jegyzői kar kívánsága, egy részüket a tegnapi nappal a X ből a IX ik fizetési osztályba sorozott jegyzőkké nevezte ki az igazságügyminiszter.

A kinevezettek teljes névsora a következő:

dr Kállai György, Kovács Miklós az itéltáblához beosztott jegyzők, Reke Kálmán dr elnöki titkár, Bereczky Lajos dr, Romváry Tibor dr, Szentléleki-Mészáros László, Bérczi Endre dr, Jakab Ernő dr, Fluck Dezső. Törvényszéki jegyzővé kinevezte az igazságügyminiszter Roskoványi Zoltán joggyakornokot.

Kálnai Andor dr törvényszéki jegyző kéri a következő sorok közlését:

A „Tiszántúl” f. évi augusztus hó 3 iki (szombati) számában „Törvényszéki jegyzők sérelme” cím alatt megjelent cikkben tisztelettel alulírott neve is felemlítettik, mint olyané, aki bizonyos idő múlva szintén távozni fog a bíróságtól.

Arra kérem a tekintetes Szerkesztőséget, a cikk reám vonatkozó részének helyreigazításaképp közölni szíveskedjék, hogy a rám vonatkozó része nem aktuális, mert tisztelettel alulírott azok közé tartozik, kik egyelőre még biznak abban, hogy a kormány a megfelelő mérvben újabb adandó háborús segéllyel, pótlékkal stb., vagy előléptetéssel, szóval valamely módon lehetővé fogja tenni existenciájukat és így nem fognak abba a szomorú helyzetbe kényszerítettni, hogy az állami szolgálatban eltöltött éveik kárbamenjenek a más pályára való kényszerülés által, amit minden állami tisztviselő a végső lehetőségig kerül.

Egy német messzehordó ágyu romjai.

Genf, augusztus 5. A Newyork Herald harctéri tudósítója táviratozza lapjának Franciaországból:

A németek visszavonulásuk közben ott hagyták egyik nagyobb messzehordó ágyujukat. Ez az ágyu Brechtől délnyugatra, a Chatelet erdőben állott és nagyobb, mint bármely ágyu, melyet valaha láttam.

Megvizsgáltam az ágyu ott maradt hatalmas talapzatát, melyet a németek állandó jellegűnek építettek.

Az ágyu egy vasuti vonal mentén állott, mintegy 65 méternyire az erdő szélétől.

Az erdő szélétől az ágyuig három vasuti sínpar vezet. Az egész jelenség olybá tűnik fel, mint a vasuti állomások mozdonyforgató szerkezetei.

Délnyugati irányban a talapzattól mintegy 30 méternyi távolságban a fák koronája kihalt és száraz galyak mutatják a lövő irányt.

A talapzat helyén maradt és most is látható rajta a felírás: „Krupp Grusenwerk Magdeburg.”

A kereskedelmi és iparkamara értesítései.

A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara augusztus 1-én kiadott Időszaki Értesítőjéből közöljük a következőket:

A kamara a megyei közlélmelés ellen.

A kamara legutóbbi közgyűlése elhatározta, hogy a vármegyei közlélmelés ama rendszere ellen is felterjesztéssel él az illetékes helyre, mely szerint a hivatásos kereskedelmet a megyei közlélmelési szervezettel teljesen mellőzi s a hatósági cikkek forgalmazásából teljesen kizárja. Felkéri az elnökség a kültag urakat, hogy a vármegyei közlélmelés ellen felmerült konkrét panaszokat írásbelileg és sürgősen közöljék. A közlemények szigoruan bizalmas kezelésre tarthatnak számat. (A hatósági közlélmelés ellen indított az a támadás bajosan fogja a kamara népszerűségét növelni. — Hiszen ha a kereskedők ellen nem lettek volna panaszok csóstül, akkor sohasem jutott volna senkinek eszébe, hogy a közlélmelést a hatóság vegye kezébe. Szerk.)

A központok ellen.

Felhívjuk az érdekeltséget, hogy az egyes központok ellen felmerült panaszait, illetve javaslatokat és észrevételeiket kamaránkkal sürgősen közölni szíveskedjenek, a közlések a kereskedelmi kormányhoz intézendő felterjesztésben fognak értesítettetni s rendkívül szigoruan bizalmas kezelésben részesülni.

Katonai szakmunkások vezénylése.

A kamara elnöksége megkereste az illetékes katonai hatóságokat, hogy közölje a rendelkezésre álló katonai szakmunkások számát szakmánként elkülönítve. Az adatok beérkezése után az elnökség körlevélben fogja felhívni az ipari érdekeltséget, hogy katonai szakmunkások irányában fennálló szükségleteiket jelentsék be. Ezt követőleg pedig minden erejével oda kíván hatni, hogy az igénylők a szükségelt katonai munkaerőt tényleg megkapják.

Hadianyag beszerző részvénytársaság.

A kamara elnöksége tervbe vette, hogy a leszerelés folytán felszabaduló hadi anyagok átvételére és az érdekeltség részére való rendelkezésre bocsátás végett hadianyagértékesítő rt ot alapít a pénzüzetek s az ipari és kereskedelmi érdekeltségek bevonása mellett. Az előmunkálatok folyamatban vannak s rövidesen konkrétumokat hoz az elnökség a nyilvánosság tudomására.

Szijgyártók és kocsigyártók borszükséglete.

A kamara elnöksége felterjesztést intézett a keresk. miniszterhez, kérvén a szijgyártó és kocsigyártó iparosok borszükségletének megfelelő mennyiségben való kiutalását.

Kamarai illetékek behajtása.

A kamara elnöksége elhatározta, hogy a nagyvárad kamarai illetéktartozások inkasszállását, illetve behajtását saját közegével eszközöltetti. A kamara megbízottját a város polgármestere hatalmazza fel a teendők végzésére. Az illető teát hatósági jogkörben fog eljárni. Díjazásul az elnökség a behajtott illetékek bizonyos százalékát adja. Felhívjuk azokat, kik a fent említett teendőkre vállalkozni kívánnak, hogy a kamara elnökénél naponkint 11—12 óra között személyesen jelentkezzenek. Nyugdíjas tisztvi-

seleők és rokkantak előnyben részesülnek. Jó módor, erély és személyes megbízhatóság elengedhetetlen kellék. A kamarai tag urakat is felkérjük, hogy amennyiben valaki e megbízásra alkalmasnak ismernek e körülményt az elnökséggel közöljék.

Menetrendek.

A kamara elnöksége felkérte a Máv. nagyváradi forgalmi főnökségét, hogy az érvényes menetrend Nagyváradot és Biharvármegyét érdeklő vonatindulási és érkezési adatait, valamint az esetleges változásokat időről időre közölje.

A menetrendi adatok a forgalmi főnökség közlése alapján a titkári hivatalnál az érdeklődőknek rendelkezésére állanak.

Kádáripárosok felmentése.

A földmivelésügyi miniszter leirattal értesítette a főispánokat, hogy a kádáripárosok felmentése érdekében hajlandó a honvédelmi miniszternél közbenjárni.

Mint hogy az akció célja a szüreti boroshordósziükséglet biztosítása, a kamara körlevélben hívta fel az ipartestületeket, hogy a felmentési eljárás indokolt esetben folyamatba tétessék s biztosította az érdekeltséget, hogy a véleményező fóruma elé bocsátott ügyeket — ha a jogcím beigazolást nyer — kedvezőleg fogja elintézni.

A kamara közhatóság.

A kereskedelmi miniszteriumban július hó 15-én tartott értekezletén a kereskedelmi kormány azt a fontos elvi kijelentést tette, hogy a kereskedelmi és iparkamarák közhatóságnak tekintendők. Ez elvi kijelentéssel a kormány véglegesen tisztázta a kamarák közjogi állásának fontos kérdését.

Minden kamara tehát közhatóság; tisztviselői és funkcionáriusai pedig közalkalmazottak, illetve hatósági személyek, kiket különleges büntetőjogi oltalom illet meg.

Hustalan és zsirtalan napok.

A Közélemezési Hivatal már elkészült a legutóbbi minisztertanácson a hustalan napokról szóló határozat végrehajtásával. A hivatalos lap e heti számában közli majd Windischgrätz Lajos herceg erre vonatkozó rendeletét.

Ezek szerint minden hét kedd és pénteki napján hustalan napok lesznek. A rendelet megtilta a szárnyas, vagy vadhusból készült ételek árusítását is.

A hustalan napokon kívül minden csütörtökön zsirtalan nap lesz.

A rendelet betartása aiól a közélemezési miniszter kivételeket tehet, olyan helyeken és olyan esetekben, ahol arra szükség mutatkozik, így kórházakban.

Fontos ujtása lesz a rendeletnek, hogy vendéglőkben ezentul csak egy husételt szabad a közönségnek felszolgálni.

A rendelet ellen vétőket a rendőrbíróság hat hónapi elzárásra vagy 200 koronáig terjedhető pénzbüntetésre ítéli.

A németek visszavonultak az Aisne mögé.

Budapest, aug. 5. (Saját tudósítónktól.) A francia lapok hadijelentései szerint a németek csapataikat és tüzérségüket az Aisne mögé vonták vissza és a folyó hidjait felrobbantották. A németek tehát régi állásaikban akarják magukat retablirozni. A franciák megszállva tartják az egész Vesle vonalat.

Cseh-tót csapatok előnyomulása.

Budapest, augusztus 5. (Saját tudósítónktól) Berlinből jelentik: Lapjelentések szerint a cseh-tót csapatok elfoglalták Orienburgot.

HIREK

* Személyi hír. Malatinszky Lajos főispán Gesztről, ahol két napig tartózkodott, visszatért Nagyváradra.

* Hussarek Budapesten. Fővárosi tudósítónk jelenti: báró Hussarek osztrák miniszterelnök kedden Budapestre utazik és bemutatkozó látogatást tesz a magyar kormány tagjainál.

* A város 15 millió kölcsöne. Vasárnapi számunkban már említettük, hogy Rimler Károly polgármester tárgyalásokat folytatott a Pesti Hazai Első Takarékpénztárral 15 millió korona annuitásos kölcsön felvétele iránt. Ezen összegből 10 milliót régebbi kölcsönök konvertálására, valamint terhes folyószámlakölcsönök kifizetésére. A 15 millió kölcsönre tegnap megérkezett a Pesti Hazai írásba foglalt ajánlata, amelyet ma, kedden délután 5 órakor tárgyal a város pénzügyi szakbizottsága.

* A vasuti üzletvezetőség helyiségei. A városi tanács mint állandó választmány tegnap tárgyalta a vasuti üzletvezetőség részére bérbevett lakhelyiségek bérleti szerződését. A máv nem hajlandó az évi 20000 korona bért fizetni, mivel a város lakásoknak adta bérbe a helyiségeket. Így a városnak kell megfizetni az egész 36000 korona évi bért, de a városi pénztárba folyik be a jelenlegi egész bérösszeg. A tanács az erre vonatkozó szerződést a csütörtöki közgyűlés elé terjeszti.

* Jóváhagyott közgyűlési határozat. Nagyvárad városa elhatározta, hogy a városi szeszifőző céljaira megvásárolja a Klein féle Kolozsvári utcai házat, a szeszifőző berendezéssel együtt 80.000 korona áron. A belügyminiszter értesítette Nagyvárad városát, hogy a vételre vonatkozó közgyűlési határozatot jóváhagyta, de a költségek fedezésére vonatkozó közgyűlési határozat pótlólag hozzá felterjesztendő.

* Nem lesz új sorozás. Az egyik vidéki lap szárnyán hire terjedt, hogy újabb szemlére be fogják hívni a huszonöt-negyvennyolc éves népfölkelőket. Hivatalos helyről most azt közlik, hogy ez a hír teljesen alaptalan és nem is tervezik ilyen rendelet kibocsátását.

* Onálló működési körrel megbízott jegyző. Az igazságügyminiszter dr. Kenderessy János nagyváradi kir. törvényszéki jegyzőt onálló működési körrel ruházta fel.

* Csáky Lajos gróf meghalt. Gróf körösszegi és adorjáni Csáky Lajos, Szepesföld örökös ura és Szepesmegye örökös főispánja, volt országgyűlési képviselő, életének 73-ik, házasságának 41 ik évében hosszúságú betegség és szenvedés után Budatinban meghalt.

* Új törvényszéki jegyző. Az igazságügyminiszter dr. Roskoványi György nagyváradi törvényszéki joggyakornokot törvényszéki jegyzővé nevezte ki.

* A színházi helyárák felemelése.

Tudvalevőleg Erdélyi Miklós szinigazgató, tekintettel az általános drágaságra, amely úgy a szintársulát tagjainak megélhetését, valamint a dologi kiadásokat is megdrágította, a helyárák felemelését kérte. A szinügyi bizottság a színház üzleti viszonyainak beható vizsgálata után a helyárák felemelését szükségesnek és helyénvalónak tartja. A tanács, mint állandó választmány tegnap foglalkozott a kérdéssel s a helyárák felemelésének engedélyezését javasolja a törvényhatósági bizottságnak.

* Pénzügyi bizottságok gyűlése. A Magyarországi Pénzügyi Bizottság Országos Szövetsége biharmegyei körzete folyó hó 6-án, kedden, délután fél 6 órakor, a kereskedelmi és iparkamara disztermében értekezletet tart, melyen dr. Nyulási János, a Szövetség igazgatója fogja az új adó és illetékügyi törvényeket, az okiratok és a részvénytársaság törvényjavaslatot és a részvénytársaság törvénytervezetét ismertetni.

* Kinevezés. A pénzügyminiszter Kovács József, Sztankovics László nagyváradi számgyakornokokat pénzügyi számtisztekké nevezte ki.

* Felhívás. Felhívom mindazokat, akik osztrák gyermekeket fogadtak el látásra, hogy lakáscímüket és az elfogadott gyermek nevét az állami gyermekmenhely igazgatóságához levelező lapon tudatni sziveskedjenek. Dr. Edelmann Menyhért, igazgató főorvos.

* A paradicsom és dinnye maximális ára. A hivatalos lap mai száma közli a zöldség és gyümölcsforgalmi intéző bizottság hirdetményét a paradicsom és dinnyének augusztus 8-tól augusztus 15-ig érvényes maximális áráról. E szerint a paradicsom maximális ára a termelőnél 100 kilogramonként 70 korona, a nagykereskedőnél 102 korona, a fogyasztónak 124 korona; a fajsárgadinnye a termelőnél 80, a nagykereskedőnél 102, a fogyasztónak 120 korona; a közönséges sárgadinnye 100 kilogramonként a termelőnél 50, a nagykereskedőnél 68, a fogyasztónak 80 korona; a faj görögdinnye a termelőnél 60, a nagykereskedőnél 79, a fogyasztónak 92 korona. A közönséges görögdinnye a termelőnél 40, a nagykereskedőnél 56, a fogyasztónak 66 korona métermázsánként.

* Egy gyermekelöladás jövedelme a vak katonáknak. Habora Erzsike, Balogh Ernőke, Földvári Margitka, Czencz Katalin, Czencz Irénke a múlt hó 29-én megtartott gyermekelöladásuk jövedelmét 11 koronát küldték hozzánk a vak katonák javára. Rendeltetési helyére juttatjuk. Gyűjtésünk ezzel 5658 K 42 fillérre emelkedett.

* Még nem szentesítették a választójogi törvényt. Politikai körökben a miniszterelnök szombati audienciájával kapcsolatosan olyan hírek terjedtek el, mintha Wekerle Sándor miniszterelnök a választójogi törvényjavaslatot már a király elé terjesztette volna szentesítés céljából. Ez a hír nem felel meg a valóságnak, a törvényjavaslat még nem került a király elé és pedig — technikai okokból. A szentesítés céljából a király elé terjesztett törvényjavaslatot ugyanis pergament papírra írják le, a mi, tekintettel a törvényjavaslat terjedelmes voltára, több napot igényel, úgy hogy a választójogi javaslat legjobb esetben is csak 10—12 nap múlva kerülhet a király elé.

* Pótkávé a kereskedőknél. Tudatom a város közönségével, hogy az alanti kereskedőkhöz pótkávé érkezett, ennél fogva a közönség pótkávé szükségletét a lent felsorolt

kereskedőknél beszerezheti. Ifj. Weisz Bernát, Aszódi és Palotai, „Hangya” kirendeltség, Katz Lajosné, özv. Hermann Ferencné, Vadász Andor, Tisztviselők fogyasztási szövetkezete, Wieszel Lőrinc és Testvére és Farsgó, Grünfeld Sándor.

A városi ecet elárúsítását Nagy Sándor-utca 4. sz. alatt megkezdettük.

Nagyvárad város
Hatósági Központi Szeszfőzdéje.

* **Értesítés.** Értesitem a tisztelt szülőket és növendékeimet, hogy a zongora- és énektanítást újból megkezdem. Előkészíték az énektanítói tanfolyamra, melyet megfelelő előkészülettel 6 hónap alatt ellehet végezni. Jelentkezés csak szerdai napon. Tisztelettel *Lamprecht Mici*, az Országos M. Kir. Zeneakadémián államilag képesített okleveles ének- és okleveles zongora-tanítónő. Arany János-utca 4. Ugyanott új pianinó eladó.

Legújabb fűzőket legolcsóbban Kesztenbaum Juliskánál lehet beszerezni.

Rákóczi-ut, (Korona
gyógyszertár mellett)
Telefonszám: 827.

Leibchenek félárban!

MOZI.

Három szenzáció az Apollóban. Tegnap esti bemutatójával az Apolló színház egyik legszebb sikerét aratta: három rendkívül értékű filmujdonságot hozott színre a legelőkelőbb berlini kinók műsorának a javát. A diadalmas Éva című érdekes dráma különös ujszerűségével tűnt fel. Egy forró politikai botrány központjában egy szerelmes, a szerelmében diadalmas asszony: ez az izgató téma alappondolata. Nagy hatást keltett a Királynő szerelme című pompásan elgondolt csillogó millióben játszódó filmregény, amely egy izzó bál éjszakán perreg le. A közönség végig kacagta az Elfoglalt miniszter című szellemes, nagyszemű vígjátékot, amelynek szereplői közt legkedvesebb régi film színészeit ismerte fel. A klasszikus műsor holnap változik.

Premier a Vigadó-mozgóban. A strassburgi antikvárius: ez a címe annak a ragyogó filmszenzációnak, amelyet tegnapi új műsorán mutatott be a Vigadó mozgószínház. Megható háborús történet ez, egy porosz kapitány izgalmas regénye. A kapitány Strassbourg történetén dolgozik és az antikvárius család, amelynél lakik, a franciákkal rokonszenvező család egyizben az iratok közt kutat és a kapitány mint kémekeket tartóztatja szállásadóit. Az antikvárius leánya, aki a kapitányt szereti, megmenti hozzátartozóit és gyönyörű szerelmi jelenettel végződik a regény. A Vigadó publikuma nagy tetszéssel fogadta a kitünő darabot, mely még ma marad műsoron.

VIGADÓ
mozgó-
színház

MA
A strassburgi antikvárium
Az előadások vasárnap d. u. 3 óra-
kor, hétköznap 1/27 órákor kezdődnek

APOLLÓ
mozgó-
színház

MA

A diadalmas éva.

Az előadások vasárnap d. u. 3 óra-
kor, hétköznap 1/27 órákor kezdődnek

Nyílttér

A burgonya árának újabb megállapítása.

A Közélelmezési Minisztérium a burgonya árát a következőképpen állapította meg.

Augusztus hó 15 ig feladott burgonya ára métermázsánként 65 K
Augusztus 16—25-ig 45 K
Augusztus 26—31 ig 35 K
a termelő legközelebbi vasuti állomásához szállítva

Tekintettel azon körülményre, hogy a burgonyára a katonaságnak, valamint a városok közlelmezéseinek sürgős szükségük van, további tekintettel arra, hogy szeptember 1-től kezdve a burgonya-ára métermázsánként 18 koronában van megállapítva, a saját érdekükben is felkértek a t. termelők, hogy felesleges burgonyájukat nálunk mielőbb bejelenteni sziveskedjenek, hogy az elszállítási rendelkezést megadhassuk.

Burgonya Központ
Nagyvárad Kirendeltsége.

Rimanóczy-utca 1. Telefon sz. 54.

Főszerkesztő: DR. KRÜBER ALADÁR. Felelős szerkesztő: DR. PAPP KÁROLY

Kiadótulajdonos: Szent László-nyomda r.-t.

Több kisebb nagyobb bérház

ELADÓ.

A vételhez szükséges jelzálogkölcsonöket előnyös feltételek mellett bonyolítja le a

Nagyvárad Takarékpénztár
Teleky-utca 2. sz.

Félix gyógyfürdő

Nagyvárad mellett

Kelet-Magyarország leglátogatottabb hévízfürdője. Természetes 49°C hőmérsékletű forrás, kőszvény, csusz stb. ellen

Télen-nyáron nyitva!
Villanyvilágítás!

Téli sasionban (október-május) pensiórendszer. Prospektust díjtalanul küld a Fürdőigazgatóság.

A Félix-fürdő kedvezményes jegyei a Munkásbiztosító Pénztárnál kaphatók

Szépségápolási műterem

Bémer-tér 3., emelet

ahol minden szépséghiba szakszerűen kezeltetik. Piperecikkeit vidékre is utasítással küldöm.

STERNBERG HELÉN
kozmetikusnő.

Eladó ingatlanok:

Nyomda-u. 4. sz. ház, földszintes, nagy parkkal.

Rulikovszky-uti 18. sz. alatti 1 emeletes bérház és

Füzes-u. 69. sz. alatti ház.

Felvilágosítást nyújt a Magyar Bank r.-t.

HETI ÁRJEGYZÉK:

Porcellán mozsár ütővel	12—
Majolika gyümölcsállvány 6 tányérral	15—
Majolika tálca fogóval	8—
Majolika cukortartó díszes	8—
Majolika gyümölcskészlet	8—
Vizes készlet csiszolt üvegből	12—
Boros	12—
Likör	12—
Befőttes készlet kristály fehér	12—
Gyümölcs készlet kristály üvegből	12—
Majolika fali sórtartó színes	8—
Majolika vizeskancsó színes	10—
Kenyérfosár színes üveggel	10—
Chinaezüst cukortartó	10—
Chinaezüst gyümölcsállvány	10—
Majolika virágváza színes	5—
Majolika virágazék	5—
Majolika díszfigura	5—
Porcellán főzőlábas	5—
Porcellán főzőfazék	5—
Teáskészlet színes aranyozással	50—
Kávékészlet színes aranyozással	50—
Feketéskészlet színes aranyozással	50—
Ebédőkészlet felszerelve sz. aranyozással	150—
Hidegélvágott készlet sz. aranyozással	40—
Mosdókészlet színes finom díszítéssel	50—
Falitükör színes aranyozott kerettel	80—
Asztali-lámpa teljesen felszerelve	25—
Függő-lámpa teljesen felszerelve	80—
Teáspohár chinaezüst foglalásban	8—
Teásészke színes finom aranyozással	4—
Kávéészke	4—
Kőpöcsészke	5—
Főzőlábas barna tűzálló füllel	5—

Nippek, Figurák, Szent Antal szobrok, Mária szobrok, Szentelt víztartók, Konyhaberendezési cikkek, Képek, Ablaküvegezés.

Eladás nagyban és kicsinyben!

KOMLUS TESTVÉREK

üveg, porcellán, lámpa, táblaüveg és díszműáru nagykereskedés.

Nagyvárad, Zöldfa-u. 13. sz.

Telefonszám 372.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Minden szó ára 20 fillér, vastagabb betűvel 40 fillér. Legkisebb apróhirdetés ára 2 korona. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

Keresünk

azonnali belépésre egy ipardozsolgát, egy éjjeli őrt, kettő kenőmunkást és éjjeli munkára lakatost. Moskovits Mór.

Nőiszabóság

— Divatterem. Elegáns costumok, estélyi és utcai ruhák, aljak, blouzek legszebb kivitelben méret után készülnek. Átalakítások is elfogadtnak. Tisztviselő családoknak kedvezmény. Czillér Imre áruházában. c

Fényképészeti

lemezek, papírok, vegyszerek, előhívók stb. kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában, Rákóczi-ut 7—B.

Ruhafesték

valódi két oroszán H védjegyű minden színben kapható. Ára 70 fillér. Viszonteladók árengedményben részesülnek. Farkas István „Apolló” drogeriája, Rákóczi-ut 7—B. sz.

Kiadó

üzlethelyiség. A Zöldfa épületben a volt kávéházi helyiség (körülbelül 300 négyzetméter terület kiadó. Értekezhetni a „Fekete Sas és Zöldfa r.t.” irodájában, Saspassage 22. sz. lépcső, I. emelet. Telefon 14-00.

Ke dobja ki pénzét új ruhákért, mert a kitűnően bevált ruhafestékekkel régi ruhadarabjait olcsó pénzért házilag átfestheti. Egy levél ára 50 fillér. Németh Pál Aranykereszt gyógyszer-tárában, a városháza mellett.

Tavaszi

szepiők, májfoltok, bőrvörösség, kiütés, mitesszerek ellen biztos az IPO-krém. Ára 5 kor. és szappan Vióra átmosó ára 6 korona. Kapható Farkas István Apolló drogeriájában, Rákóczi-ut 7—B.

35 éves

jobb családból való bécsi nő magános urhoz házvezetőnői állást keres. Leveleket a kiadóba kér Alojsia Trauner névre.

Pemete

és hársfamézscukorka elhárítja a köhögést és rekedtséget, hurutot, kiváló hangtisztító, oldó hatása. Egy csomag ára 1 korona. Kapható Németh Pál Aranykereszt gyógyszer-tárában, a városháza mellett.

Tyukszemirtó

három nap alatt elmulaszt tyukszemet, bőrkeményedést és szemölcsöket. Ára 2 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7—B. sz.

Bérbeadó

Kossuth Lajos-utca 2. sz. házban (Szent László téren) korsma, vendéglő és bodegának kiválóan alkalmas üzlethelyiség hosszabb időre. Bővebb felvilágosítás a Polgári Takarékpénztár r.t. nagyváradai cégnél nyerhető.

Poloskairtó

Noksin biztos, kipróbált, megbízható poloskák irtására. Ára 2-40 K, nagy üveg 5 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában, Rákóczi-ut 7—B.

Ór

lakással és jó fizetéssel felvétetik a Fekete sas részvénytársaságnál. Jelentkezni csak délután 3—5 óra között a részvénytársaság irodájában, Saspassage 22. számú lépcső, I. emelet.

Jó bizonyítványokkal rendelkező megbízható egyén hivatalozgái minőségben állandó alkalmazást nyer az Egyedült Bank és Takarékpénztárnál, Bémer-tér 4.

TÚZIFA

a városnál kiváltott tűzifa házhoz való szállítására

megrendelés átvétetik
Rákóczi-ut 22. sz. a.,
APOLLÓ-TÓZSDE.

Felső kereskedelmi és polgári iskolai magánvizsgákra előkészítő felelősséggel a Donát-féle ker. magántanfolyam.

Minden hónapban kezdődik új ker. tanfolyam hölgyek részére gyors- és gépirásra, ker. számtanra, könyvvitelre.
Beöthy Ödön-u. 30. Telefon 1000.

LEGF. BUZAC SIRIZ,
folyékony „ARGOS” csiriz, faszeg, mindenféle CIPÉSZKELLÉKEK, BŐR-TALP VÉDŐK stb. Legf. CSONTENYV kapható Stern Miklós bőrhulladék üzletében Nagyvárad, Zöldfa-u. 9. sz. Vidékiek kérjenek árajánlatot

A Sajtó hölgybizottság
könyv és lapterjesztő vállalata:
a Kossuth Lajos-utcai trafikban
ajánlja könyveit és lapjait
Ne vásároljunk könyveket, mielőtt szét nem néztünk a Sajtó hölgybizottság
BIZOMÁNYI ÜZLETÉBEN
Támogassuk ezen új vállalatot!!!

Mocsáry Sándor

TELEFON: 1404.

Zöldfa-épület, utcai helyiség.

Villany- és vízvezeték-szerelő, bádogos, lakatos, műszerész és bronzműves.

Irógép, gramfon, kerékpár és National Cassa javító. Eleckrotechnikai cikkek, 1/2 Wattos Wolfram-szálas Tungstam-égők, villanyvasalók állandóan raktáron.

Szent László Püspök gyógyfürdő

Nagyvárad mellett.

A kénes hévíz források természetes forrása 42°C Kénes hőforrását már 300 év óta használják bámulatos gyógyhatással köszvény, csusz, csontbajok, női betegségek és hasonló fájdalmas betegségek ellen.

Mindenről kellőleg gondoskodva van!

500 holdas fenyőerdő közvetlen a virágos park mellett. Villanyvilágítás az egész telepen és az összes szobákban. — Nagyszabású nyári uszoda 26°C folyton befolyó forrásvízzel, uszástanítás, napfürdő, homokkura. Fürdőismertetőt küld: az Igazgatóság.

ÁLTALÁNOS TAKARÉKPENZTÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Nagyvárad, Bémer-tér 2.

Befizetett részvénytőke 1.000.000 kor.

Elfogad takarékbetéteket könyvecskékre és folyószámlára és azt előnyösen kamatoztatja. Leszámitól váltókat. Engedélyez előnyös feltételek mellett jelzálogkölcsönöket törlesztésekre. Előleget ad értékpapírokra.

NAGYVÁRAD VÁROS VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP: NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy villamos főzőedények, Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb árban kaphatók. Telefon rendelésre izzólámpák díjmentesen házhoz szállítatnak. Elvállalunk villamos világítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. Csillárok, 1/2 wattos izzólámpapótlók 2000 gyertyafényig. Villamos motorok nagy választékban kaphatók. Költségvetéseket díjmentesen készítünk.

A telep telefonja 514.

Főszerelő telefonja 55.

Betűszedő tanulóknak fiú és
berakó tanulóknak leány
fizetéssel felvétetik
a **Szent László-nyomda**
részv.-társaságnál.